

■ TONEEL

'TONEEL is het heilige der heiligen'

door ESTHER KLEUVER

Halina Reijn is druk met de filmopnames van *Isabelle*, maar slaapt ondertussen het toneelscript van *Hedda Gabler* overal mee naartoe. Eind augustus speelt ze na vier jaar deze titelrol opnieuw en het geheugen moet nodig opgefrist worden. Ze heeft de tekst echter nog geen moment ingekeken en het is natuurlijk ijdele hoop dat de woorden als vanzelf vanuit haar tas haar hoofd in vliegen.

Het zal gewoon weer een kwestie van ouderwets stampen worden. Maar Reijn verheugt zich er wel op om haar weer te spelen. „Ze zijn me allemaal even lief, die grote vrouwenrollen, van Katharina uit *Temmen van de Feeks* tot Lulu en Hedda.”

Hedda Gabler is binnen de toneelliteratuur zeker een van de interessantere vrouwenrollen. In het uit 1890 stammende stuk van Henrik Ibsen draait het allemaal om een vrouw die zich gevangen voelt in haar luxe leventje. 'Ik denk dat ik maar voor een ding talent heb, en dat is om me dood te vervelen', verzucht ze dramatisch. Uit verveling manipuleert ze als een vals loeder haar omgeving, tot ze uiteindelijk geen andere uitweg meer ziet dan het plegen van zelfmoord. „Het is niet leuk en gezellig om naar te kijken”, vertelt Halina Reijn (1975). „En ze is zeker geen heldin, maar daar hou ik wel van, van dat soort provocatie.”

Verrassend modern, noemt de actrice het stuk bovendien, aangezien Ibsen deze vrouw als een van de weinige mannelijke schrijvers uit zijn tijd een stel hersens heeft meegegeven. De Hedda Gabler zoals zij die bij Toneelgroep Amsterdam neerzet is dan ook heel erg een vrouw van nu. „Ze kan alles, ze heeft alles, maar juist

vanuit die enorme welvaart wordt ze destructief. Aan de ene kant heeft ze de kracht en de potentie, maar tegelijkertijd zit ze gevangen in een existentiële crisis. Natuurlijk is het een archetype, maar ik herken mezelf er wel in. En zeker nu, in deze fase van mijn leven, gaat het voor mij heel erg over het dilemma dat iedere vrouw op een gegeven moment heeft: de kindwens. Hedda wil geen kind, ze wil eigenlijk liever een man zijn, maar haar omgeving verwacht iets anders van een pas getrouwde vrouw. Dat is zo herkenbaar. Die enorme kracht waarmee je het moederschap wordt ingedruwd die voel ik ook. Ik geloof niet zo in emancipatie. Vrouwen van nu proberen vooral mannen na te doen en daarbij ook nog moeder te zijn. We zijn wat dat betreft allemaal gespleten persoonlijkheden.”

Aan het begin van haar carrière, vers van de Amsterdam-

se toneelschool, waarschuwde regisseur Theu Boermans Halina Reijn overigens dat ze moest oppassen dat ze geen speelbeest zou worden. Hoewel ze op dat moment niet precies begreep waar hij op doelde, bleek hij jaren later gelijk te hebben gekregen. De jonge actrice had de ene rol na de andere gespeeld en voelde zich totaal opgebrand. „Ik kan heel slecht mijn eigen grenzen aangeven, maar nu was ik te ver gegaan. Ik moest de stekker er echt even uit trekken. Ik wilde ook niet meer acteren op dat moment”, vertelt ze.

Los Angeles

Een jaartje ertussenuit naar Los Angeles bood uitkomst. Daar vond ze de balans en het plezier in acteren terug en creëerde ze een uitlaadklep voor haar eigen creativiteit door het schrijven van het semi-autobiografische boek *Prinsesje Nooitgenoeg*. Inmiddels heeft ze bij Toneelgroep Amsterdam onder de vleugels van haar toneelvader, zoals ze hem zelf noemt - Ivo van Hove helemaal haar plekje gevonden. Echter wel met de afspraak dat er ieder jaar ook tijd over blijft om te schrijven en te filmen. „Anders zou ik het niet nog eens tien jaar volhouden. Daar is het veel te intensief voor.”

Vorig jaar speelde ze onder aanmoediging van Ivo van Hove het hele jaar de solo *La Voix Humaine*. „Ik vond het dood-eng om alleen te gaan. Ik ben heel parasitair qua spelen. Ik

zuig me aan de sterke mannen in het gezelschap vast en kan heel goed op die energie varen. Maar Ivo wist me te overtuigen dat dit goed voor me zou zijn.”

Maar wat is er met de droom gebeurd om ooit zelf een moderne toneelbewerking van *Les Liaisons Dangereuses* te maken? „Die droom is er nog steeds, maar die ligt ergens ver weggestopt in een kluis.

Zelf een stuk regisseren is iets wat ik nog heel eng vind, ook al moedigt Ivo me ook daar in aan. Maar toneel is zo'n grote liefde van me. Het is voor mij het heilige der heiligen. Daar durf ik nog niet aan.”

Wel zijn er plannen dat ze de verfilming van haar eigen boek *Prinsesje Nooitgenoeg* zelf gaat regisseren. „Op de een of andere manier voelt dat minder eng, omdat het niet echt mijn terrein is. Daar ben ik een stuk naïever in.”

'Hedda Gabler' 19 aug. t/m 4 sept. in de Amsterdamse Stadschouwburg. 'La Voix Humaine' vanaf 19 dec. terug in de theaters. Info: www.toneelgroepamsterdam.nl

■ Halina Reijn,
hier als
Hedda Gabler:
„Ik geloof niet zo
in emancipatie.”

FOTO:
JAN VERSWEYVELD

